

SOYKIRIM VE ALMANYA

Mehmet Oğuzhan TULUN

Analist

Analiz No : 2017 / 3

11.01.2017

1915 olaylarıyla ilgili soykırım anlatısı söz konusu olduğunda sıklıkla kullanılan birkaç basmakalıp söylem mevcuttur. Bu basmakalıp söylemlerden birisi esası itibariyle şu şekildedir: Türkler geçmişte 1915 yılında Ermenilere karşı soykırım uygulamıştır. Bu, 20inci yüzyılın ilk soykırımıdır. Türklerin soykırımla ilgili bu davranışı, Nazi Almayasının Holokost sırasında Yahudilere yaptıkları için tam bir örnek oluşturmuştur. 1915 olaylarını soykırım olarak nitelendiren Almanyadaki ve diğer ülkelerdeki soykırım araştırmacıları sıklıkla benzer söylemleri dile getirmişlerdir.

Siyasetçileri, akademisyenleri ve kurumları ile Almanya bir ülke olarak uzun zamandan beri 1915 olaylarını soykırım olarak nitelendiren anlatıyı ve bu anlatıyı benimseyen çeşitli grupları destekleyenler arasında ön sıralarda yer almaktadır. Avrupada yükselen İslamofobi ve Alman toplumunda mevcut güçlü Türkiye karşıtlığı Almanyanın soykırım söylemine olan desteğini günümüzde daha da artırmaktadır.

Ancak Almanyanın Namibyaya karşı davranışı ve Alman sömürge idaresinin Namibyanın yerli Herero ve Nama kabilelerine 1904-1908 yıllarında yaptıkları ile ilgili uzlaşma çabalarındaki tutumu, Almanyanın soykırıma dair tartışmalarda ne kadar ikiyüzlü bir davranış içinde olduğunu ortaya koymaktadır.

Günümüzde Namibyada yaşayan Herero ve Nama kabileleri, söz konusu tarihlerde yaşadıkları toprakları idare eden Alman sömürge idaresine karşı isyan etmişlerdir. Alman sömürge yönetimi bu isyanı bastırmak için sistematik bir yok etme politikası izlemiştir. Herero ve Nama kabilelerine karşı uygulanan yok etme politikasının çok somut kanıtları olması nedeniyle ve Namibya halkının bu konuyu çok ısrarlı biçimde takip etmesi nedeniyle Almanya 1904-1908 arasında vuku bulanların bugünkü soykırım tanımlamasıyla uyuştuğunu belirtmek hususunda kendini artık baskı altında hissetmeye başlamıştır. Almanya halen *Almanya-Namibya tarihinden dolayı hissettiği özel sorumluluğu nedeniyle* Namibyaya en fazla yardım yapan ülkedir.[1]

Almanyanın Herero ve Nama kabilelerine karşı uyguladığı yok etme politikasının, kısa bir süre öncesine kadar Almanyada ve diğer ülkelerde (Namibya dahil) bilinmeyen, karanlıklar içinde bırakılan bir konu olduğunu söylemek mümkündür. Soykırım tartışmaları konusunda ahkam kesmek, parlamentolarından kararlar çıkarmak ve yasalar kabul etmek konusunda kendilerini ahlaki açıdan yetkili gören ve Türkiyeyi kınayan Almanya ve diğer ülkeler (özellikle Avrupa ülkeleri), Nazi partisinin Almanyada iktidara gelmesinden daha yaklaşık yirmi yıl önce, Almanyanın 20inci yüzyılın başlarında yaptıkları konusunda nedense hiçbir bilgiye sahip değillermiş gibi davranmışlardır.

Almanyanın Herero ve Nama kabilelerine karşı uyguladığı yok etme politikasını konuşmaya şimdi daha hazır görünmesiyle beraber, uluslararası basında söz konusu olaylar ve bu olayların soykırım olarak tanınması gerektiği hakkında daha fazla haber yayınlanır hale gelmiştir.[2] Nedense şimdi Herero ve Nama kabilelerine uygulananların 20inci yüzyılın ilk soykırımı olduğu konuşulmaya başlanmıştır. Nedense şimdi Almanyanın 1904-1908 yıllarında yaptıklarının Holokostun habercisi, Holokostta yapılanların ön tasarımı olduğu dile getirilmeye başlanmıştır.

Alman hükümeti şu anda Namibya hükümeti ile Almanyanın Namibyayı tazmin etmesi ve Namibiyadan özür dilemesi için müzakerelerde bulunmaktadır.[3] Ancak Almanya Namibya ile müzakereler yürütürken Herero ve Nama kabilelerini müzakerelerden dışlamaya çalışmakta, bu kabilelerle doğrudan müzakereye girmeyi ve kabilelere tazminat ödemeyi reddetmekte, bunun yerine Namibyaya ülke bazında kalkınma yardımı yapmaya gayret etmektedir. Bu konudaki haberlerde Alman yetkililerin, *Tazminat ödemenin 1948 Birleşmiş Milletler Soykırım Sözleşmesi çerçevesinde suçu kabul etmek anlamına geleceğini* ☀ *Sözleşmenin geçmiş soykırımlara geriye dönük olarak uygulanamayacağını* ve Herero ve Nama kabilelileri ile doğrudan müzakerede bulunmanın tazminat ödeme kapsamına gireceğini ifade ettikleri kaydedilmektedir.[4]

Hiçbir şekilde soykırım kapsamına girmeyen tarihi olaylar nedeniyle Türkiyeyi soykırım yapmakla itham etmekte ön safta yer alan Almanyanın, kendisi söz konusu olduğunda uluslararası hukukun nasıl çalıştığını ve soykırım teriminin pratikte nasıl uygulanması gerektiğini hatırlaması ibret vericidir.

Almanyanın Namibya ile müzakerelerdeki özel temsilcisi Rubrecht Polenzin, ataları Almanyanın yok etme politikasına tabi tutulan Herero ve Nama kabilelerine tazminat verilmesinin Almanyanın ve diğer ülkelerin bu tür konularda sürekli olarak yeni taleplerle karşılaşmaları sonucunu doğurabileceğine dair ifadelerinin de üzerinde durulması gerekmektedir. Polenzin bu bağlamda *Belki ABD şimdi bize Kızılderililer hakkında ne yapılması gerektiğini sorabilir* ☀ *Ne özel hayatınızda ne de kamusal hayatta zamanı geri saramazsınız* şeklinde ifadeleri de bulunmaktadır.[5]

Bu ifadeler Almanyanın, sadece kendi çıkarları tehlikede olduğu zaman soykırım iddialarının kötüye kullanılmasından endişelendiğini ve sadece kendi çıkarları tehlikede olduğu zaman geçmiş üzerinde durulmasından kaçınılmasına vurgu yaptığını göstermektedir. Hal böyleyken Almanyanın, Türkiyeden haksız taleplerde bulunan grupların başvurduğu çarpık soykırım anlatısını desteklemesinin izahı mümkün

görünmemektedir.

Yukarıda dile getirilenler ışığında, aşağıdaki soruların sadece Almanya tarafından değil, aynı zamanda 1915 olaylarını soykırım olarak yaftalayan soykırım araştırmacıları ve soykırım anlatımını benimseyenler tarafından cevaplanması gerekmektedir:

1) Almanyanın Herero ve Nama kabilelerine uyguladığı yok etme politikası neden (özellikle Almanyada) bu kadar karanlık içinde kalmıştır? Alman toplumu ve akademisyenleri kendi tarihleri konusunda bilgisiz miydiler? Alman fonları tarafından desteklenen akademisyenler Almanyanın tarihinden habersiz miydiler?

2) Almanyanın Herero ve Nama kabilelerine uyguladığı yok etme politikası hakkında şimdiye kadar bir karar kabul etmeyen (ki bu uygulama büyük bir olasılıkla soykırım tanımına uymaktadır) Alman parlamentosu, neden 1915 olaylarını soykırım olarak yaftalayan (ki bu olaylar hiçbir şekilde soykırım tanımına uymamaktadır) bir karar kabul etmiştir?

3) Alman siyaset insanları 1915 olaylarının Alman okullarının müfredatında soykırım olarak öğretilmesine teşebbüs ederken, neden Almanyanın söz konusu yok etme politikasına hâlâ Alman okullarında değinilmemektedir?[6]

4) Soykırım konusunda iddialarına göre çok bilgili olan birçok soykırım araştırmacısı 1915 olaylarını 20inci yüzyılın ilk soykırımı olarak yaftalarken, neden 1904-1908 yıllarında Herero ve Nama kabilelilerine uygulanan yok etme politikasını görmezden gelmişlerdir?

5) Esasen Herero ve Nama kabilelerine uygulanan yok etme politikası Holokustun ön planı gibi gözüküyorken, neden birçok soykırım araştırmacısı 1915 olaylarını Holokostun ön planı şeklinde takdim etmeye çalışmıştır? Almanyanın kendi sömürge idaresinde olan bir yerde yaptıkları örnek olarak dururken, Almanya soykırım uygulamak için Osmanlı İmparatorluğunu nasıl örnek almış olabilir?

6) Almanyanın 1904-1908 yıllarında yaptıkları gün ışığına çıktığına göre, 1915 olaylarını soykırım olarak benimseyen gruplar bu yazının başlangıç bölümünde özetlenen basmakalıp söylemi kullanmaya devam edecekler mi? Eğer bundan vazgeçeceklerse, bu basmakalıp söylemi bu kadar yıldır neden kullandıkları hususuna bir açıklama getirecekler mi?

Avrupa Birliğinin öncü ülkesi, dünyanın önde gelen bir ekonomik ve siyasi gücü olarak ve uluslararası toplum içindeki yeri itibariyle Almanya, 1904-1908 yıllarında Herero ve Nama kabilelerine karşı uyguladığı yok etme politikasını şimdiye kadar karanlıklar içinde bırakmayı başarmıştır. Ataları Almanyanın yok etme politikalarından etkilenmiş olan bir Herero kabile reisi Sam Kambazembinin şunu söylemiş olduğu bildirilmiştir: *Almanlar bu meseleyi sümenaltı edebileceklerini ve dünyanın bundan hiç zaman haberdar olmayacağını düşünmüşlerdi. Ama şimdi biz gürültü yaptık.*[7]

Bu mesele artık günışığına çıkmaya başladığı ve uluslararası bir ilgi görmeye başladığı için, Almanya nüfuzunu kullanarak kesin bir şekilde tanımlanmış hukuki soykırım terimini

kendi çıkarlarını uygun bir şekilde eğip bükecek ve Namibyayla bir yandan öncelikli olarak Almanyanın çıkarlarını koruyan, diğer yandan da Herero ve Nama kabilelerini dışlayan bir anlaşmaya varacaktır. Hem Türkiyenin hem de uluslararası toplumun Almanyanın bu meseledeki hedeflerinden ve gelecek davranışlarından kapsamlı bir şekilde haberdar olması gerekmektedir. Almanyanın bu konudaki davranışlarının kaçınılmaz olarak dünyanın başka yerlerindeki gerçek ve iddia edilen soykırım vakalarıyla ilgili tartışmalar ve ihtilaflar açısından sonuçları olacaktır.

*Fotoğraf: *Dailymaverick.co.za*

[1] Germany may pay out for Namibia genocide, Times of Israel, 08.01.2017, http://www.timesofisrael.com/germany-may-pay-out-for-namibia-genocide/

[2] Buna en son örneklerden birisi şu haberdir: Norimitsu Onishi, Germany Grapples With Its African Genocide, NY Times, 29.12.2016, http://www.nytimes.com/2016/12/29/world/africa/germany-genocide-namibia-holocaust.html

[3] Onishi, Germany Grapples With Its African Genocide.

[4] Onishi, Germany Grapples With Its African Genocide.

[5] Onishi, Germany Grapples With Its African Genocide.

[6] Onishi, Germany Grapples With Its African Genocide.

[7] Onishi, Germany Grapples With Its African Genocide.

Yazar Hakkında :

Mehmet Oğuzhan Tulun AVİM'de Analist olarak görev yapmaktadır. Çalışmaları Doğu Avrupa, Kafkasya, Asya,Türk-Ermeni ve Türkiye-Ermenistan ilişkileri, uluslararası suç ve tarih çalışmalarıyla ve din ile siyaset arasındaki etkileşime odaklanmaktadır.

Atıfta bulunmak için: TULUN, Mehmet Oğuzhan. 2026. "SOYKIRIM VE ALMANYA." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2017 / 3. Ocak 11. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Analiz/SOYKIRIM-VE-ALMANYA

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır